

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Факультет психології та соціального захисту

Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА:
СТАНОВЛЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, РОЗВИТОК**

Матеріали

II Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів, курсантів та молодих вчених
15 листопада 2024 року

Львів – 2024

УДК 316.4.05: 009. 37.032

Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, курсантів та молодих вчених, 15 листопада 2024 р.; [за ред.: Нагірняк М.Я.]. Львів : ЛДУ БЖД, 2024. 118 с.

У матеріалах II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, курсантів та молодих вчених «Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток» (15 листопада 2024 р.) висвітлюються питання, що стосуються актуальних проблем сьогодення та перспектив подальшої розбудови соціальної роботи на засадах розвивальної парадигми, пріоритетних напрямків застосування інноваційних технологій у практиці соціальної роботи та соціальної політики в Україні в умовах воєнного та післявоєнного періоду, особливостей соціального захисту в секторі безпеки, соціального супровіду, діяльності державних та громадських інституцій у сфері соціальної роботи, провадження соціальної роботи з різними категоріями населення та соціального менеджменту.

Матеріали, що пропонуються читачеві, сприятимуть створенню умов для формування складових професійної компетентності соціального працівника і дозволить формувати адекватну модель діяльності майбутнього фахівця соціальної сфери.

Видання рекомендоване усім, хто цікавиться теоретичними й практичними аспектами становлення та перспективами розвитку соціальної роботи в Україні та світі.

Головний редактор: НАГІРНЯК Михайло Ярославович
кандидат історичних наук, доцент
доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету психології та соціального захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
(Протокол № 2, від 14 листопада 2024 р.)*

Каблаш С. Основні принципи управління соціальними службами	59
Фітьо А. Інтеграція ветеранів війни у місцеві громади: соціальні, економічні та психологічні виклики	65
Шпраха Д. Актуальність аутсорсингу соціальних послуг у територіальній громаді	68
Борсук М. Інноваційні підходи до професійної підготовки соціальних працівників	73
Олексин К. Сучасні підходи до підготовки фахівців соціальної сфери: виклики, тенденції та шляхи розвитку.....	76
Андрущишин А. Роль соціальної педагогіки у формуванні професійної компетентності соціальних працівників.....	80
Гдуля О. Соціальний менеджмент і соціальна робота: взаємозв'язок та вплив на розвиток суспільства.....	84
Фітьо А. Соціальний менеджмент у кризових умовах: ефективні стратегії та виклики воєнного часу.....	89
Луцишин О. Соціальний супровід та підтримка внутрішньо переміщених осіб	92
Дроздовський А. Особливості надання соціальних послуг самотнім батькам в Україні.....	96
Коблянський В. Державна політика у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю.....	101
Зіміч В. Соціальний супровід як форма соціальної допомоги для дітей-сиріт та дітей в складних життєвих обставинах.....	108
Відомості про авторів	112

УДК 34: 334.75**Діана ШПРАХА**Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності**Науковий керівник:**к.і.н., доцент **КОСТИШИН Е.І.****АКТУАЛЬНІСТЬ АУТСОРСИНГУ СОЦІАЛЬНИХ
ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ**

Розвиток соціальних послуг є важливою складовою низки державних реформ, у т.ч. реформи соціальної сфери, деінституалізації, децентралізації, безбар'єрності, інклюзивної освіти, реформи у сфері охорони здоров'я тощо.

Чинне законодавство у сфері соціальних послуг та самоврядування покладає значну частину відповідальності за організацію надання соціальних послуг та їх фінансування на органи місцевого самоврядування та, відповідно, на місцеві бюджети громад. Закон України «Про соціальні послуги» (ст. 16 п. 6) визначає перелік з 18 базових соціальних послуг, які за потреби мають бути надані особі або сім'ї максимально наближено до місця свого проживання або вдома [6]. Відповідальність за забезпечення цього права Закон покладає на органи місцевого самоврядування .

На законодавчому рівні неурядові та приватні установи визнаються повноцінними надавачами соціальних послуг, за умови, що їхня діяльність відповідає визначеним критеріям і є внесеною до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг – автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи, призначеної для збирання, реєстрації, накопичення, зберігання, використання, знеособлення і знищення даних про надавачів та отримувачів соціальних послуг, визначених законодавством [5].

Перелік, короткий опис та строки надання соціальних послуг, а також перелік категорій отримувачів цих послуг

міститься у Класифікаторі соціальних послуг [2]. Чинна редакція Класифікатора містить 43 соціальні послуги. При цьому, державні стандарти надання соціальних послуг наявні лише для 31 послуги [1], що створює перешкоди для надання тих послуг, державних стандартів для яких бракує.

Наразі в Україні можна виділити чотири основні типи надавачів соціальних послуг: державні/комунальні установи, приватні організації; фізичні особи-підприємці та неурядові організації. Відповідно до доступних адміністративних даних, наразі основними надавачами соціальних послуг в Україні є установи державної/комунальної форми власності.

За результатами дослідження, виконаного аналітичним центром Cedos для проєкту «Модель замовлення соціальних послуг у неурядових організацій», що фінансується Програмою польської співпраці у сфері розвитку Міністерства закордонних справ Республіки Польща, більшість неурядових та приватних організацій, які надають соціальні послуги, а також надавачів, що працюють як фізичні особи-підприємці, сконцентрована в громадах, центром яких є місто-обласний центр. Такі надавачі нерівномірно розподілені по областях України. За даними Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, приватні організації наявні лише в 12 областях України та м. Київ. Сумарно у м. Києві, Одеській, Львівській, Харківській та Миколаївській областях представлено майже стільки ж неурядових надавачів соціальних послуг, скільки разом в усіх інших областях України. Серед неурядових організацій, що внесені до Реєстру як надавачі, за чисельністю переважають громадські організації та благодійні організації [4].

Часто комунальні надавачі соціальних послуг не спроможні задовольнити потребу жителів у соціальних послугах і органи місцевого самоврядування шукають альтернативні варіанти, зокрема, використовують аутсорсинг.

Під аутсорсингом розуміють делегування органами державної влади та органами місцевого самоврядування неурядовим організаціям, приватним надавачам соціальних послуг, іншим фізичним та юридичним особам повноважень з надання соціальної послуги [3].

Визначають такі способи аутсорсингу соціальних послуг: державно-приватне партнерство; закупівля соціальних послуг; конкурс соціальних проектів; підтримка діяльності неурядових організації (НУО) на виконання місцевих програм; співробітництво територіальних громад; міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами; соціальне замовлення.

У громадах, в яких такий досвід був, найчастіше використовувалися такі механізми: закупівля послуг шляхом соціального замовлення, конкурси соціальних проектів. надання фінансової підтримки статутної діяльності громадських організацій, що провадять діяльність на території громади, а також співфінансування залучення безробітних до суспільно корисних оплачуваних робіт в інтересах громади [4, с. 109-110].

Впровадженню аутсорсингу в територіальних громадах заважають певні процедурні бар'єри. Найчастіше такі бар'єри пов'язані із недосконалою законодавчою базою України, і, відповідно, на них можна вплинути шляхом зміни законодавства або покращення процедур регіонального впровадження норм чинного законодавства. Так, державно-приватне партнерство (ДПП) регулюється Законом України «Про державно-приватне партнерство», закупівля соціальних послуг, як вид аутсорсингу – ЗУ «Про публічні закупівлі», співробітництво територіальних громад – ЗУ «Про співробітництво територіальних громад» та статтями 93, 101 Бюджетного кодексу України; соціальне замовлення – найпоширеніший вид аутсорсингу – ЗУ «Про соціальні послуги» та Порядком надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення та компенсації надавачам вартості

соціальних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 450. Крім того, організація соціального замовлення має часовий зв'язок із затвердженням місцевого бюджету. Відповідно до статті 26 Закону України «Про соціальні послуги» рішення про проведення конкурсу на надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів приймається не пізніше 1 березня відповідного бюджетного періоду або не пізніше 30 календарних днів після внесення змін до відповідного бюджету.

Але незважаючи на перепони, ми вбачаємо такі перспективи застосування аутсорсингу в територіальній громаді:

1. Аутсорсинг дозволить територіальним громадам зменшити витрати, зосередившись на ключових функціях, передаючи інші послуги фахівцям.

2. Залучення зовнішніх підрядників може забезпечити вищу якість обслуговування завдяки спеціалізації та досвіду.

3. Аутсорсинг дозволяє швидко реагувати на зміни в потребах громади, адаптуючи послуги до нових умов.

4. Спеціалізовані компанії часто мають доступ до сучасних технологій і інновацій, що може покращити ефективність роботи громади.

5. Аутсорсинг може підтримувати розвиток малого та середнього бізнесу в громаді, створюючи нові робочі місця.

6. Вивільнені ресурси дозволяють громадам зосередитися на стратегічному плануванні та розвитку соціальної інфраструктури.

7. Ефективне управління та якісні послуги можуть зробити громаду більш привабливою для інвесторів.

8. Конкурентний відбір підрядників може сприяти більшій прозорості у використанні бюджетних коштів.

Список використаних джерел

1. Збірник державних стандартів соціальних послуг: навчальний посібник. Упоряд.: Е.І. Костишин, В.М. Логвиненко, В.В. Лис, М.Я. Нагірняк, А.Я. Цюприк. Львів : ЛДУ БЖД. 2023. 537 с.
2. Класифікатор соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.06.2020 р. № 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text>.
3. Механізми забезпечення аутсорсингу соціальних послуг на прикладі соціального замовлення. (2023). Асоціація міст України. URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/library/44_soczah_2023_metod_2.pdf.
4. Наталія Ломоносова, Аліна Хелашвілі, Юлія Кабанець Співпраця громад із недержавним сектором у сфері надання соціальних послуг. Аналітичний центр Cedos &. 2023. 166 с. URL: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/spivpraczya_gromad_iz_nederzhavnym_sektorem_u_sferi_nadannya_soczialnyh_poslug.pdf.
5. Про Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2021 р. № 99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/99-2021-%D0%BF#Text>.
6. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T192671>.